

Bakgrunnsdokument om Svanemerkede
Kaffetjenester

Versjon 2.0 • 1. februar 2023 – 2. april 2023

Høring

Innhold

Sammendrag.....	3
1 Miljøpåvirkning av kaffetjenesten	4
2 Begrunnelse for kravene	7
3 Beskrivelse av tjenesten	9
4 Råvarer: Kaffe, te, kakao, melk og sukker.....	9
5 Kaffemaskiner.....	15
6 Gjenbruk	21
7 Transport	22
8 Kjemikalier	24
9 Kundens miljørutiner	25
10 Innkjøp av miljømerkede varer og tjenester.....	28
11 Miljøledelse.....	28
12 Poengsammenstilling.....	31
13 Endringer sammenlignet med tidligere versjon	31

100 Kaffetjenester, versjon 2.0, 1. februar 2023

Merk. I dette bakgrunnsdokumentet forekommer større sammenhengende tekstavsnitt på flere forskjellige skandinaviske språk. Årsaken er at Nordisk Miljømerkings kriterier utvikles i et tett nordisk samarbeid, hvor alle land deltar i prosessen.

Nordisk Miljømerking har vurdert at denne variasjonen i språkene, så lenge det er snakk om større sammenhengende avsnitt, kan betraktes som en bekreftelse av det tette nordiske samarbeidet, som er styrken i utviklingen av Svanemerkets kriterier.

Adresser

Nordisk ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, Svanemerket. Nedenstående organisasjoner/foretak er tildelt ansvaret for det offisielle miljømerket Svanemerket, av respektive lands regjering. For mer informasjon se nettsidene:

Danmark

Miljømærkning Danmark
Fonden Dansk Standard
Göteborg Plads 1, DK-2150 Nordhavn
Fischersgade 56, DK-9670 Løgstør
Tel: +45 72 300 450
info@ecolabel.dk
www.ecolabel.dk

Island

Norræn Umhverfismerking
á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 Reykjavík
Tel: +354 591 20 00
ust@ust.is
www.svanurinn.is

Finland

Miljömärkning Finland
Urho Kekkosen katu 4-6 E
FI-00100 Helsingfors
Tel: +358 9 61 22 50 00
joutsen@ecolabel.fi
www.ecolabel.fi

Norge

Miljømerking Norge
Henrik Ibsens gate 20
NO-0255 Oslo
Tel: +47 24 14 46 00
info@svanemerket.no
www.svanemerket.no

Sverige

Miljömärkning Sverige
Box 38114
SE-100 64 Stockholm
Tel: +46 8 55 55 24 00
info@svanen.se
www.svanen.se

Dette dokument kan bare kopieres i sin helhet og uten noen form for endring. Sitater fra dokumentet kan benyttes hvis kilden, Nordisk Miljømerking, oppgis.

Sammendrag

Kriterieforslaget består av 26 obligatoriske krav og 4 poengkrav.

Svanemerkede kaffetjenester oppfyller strenge miljøkrav og har tatt et helhetsgrep om miljøarbeidet sitt, og er blant de miljømessig beste i sin bransje. Produktgruppen omfatter all leveranse av kaffemaskiner, råvarer, service og vedlikehold.

Kravforslagene er oppdatert med bakgrunn i dialog med bransjen, samt oppdatert analyse av relevans, potensiale og styrbarhet.

De største endringene i høringsforslaget sammenlignet med generasjon 1:

- Det foreslås en endring av produktgruppedefinisjonen. Tidligere kunne kaffetjenesten tilby en Svanemerket "linje" i sitt sortiment, hvor utvalgte kaffemaskiner og deler av kaffeleveransen måtte oppfylle kravene. Hele tjenesten må nå oppfylle kravene, det vil si at kravene stilles til kaffetjenesten som helhet og at alle kaffemaskiner, og alle råvarer må oppfylle kravene.
- Innføring av motiverende poengkrav, for å øke fleksibiliteten. Virksomheten får poeng for innkjøp av økologisk kaffe, te, kakao, sukker og melk, innkjøp av kaffe dyrket i skogslandbruk, samt innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester.
- Innledende krav om informasjon om virksomheten.
- Endring i krav til sertifisert kaffe, med forslag om 100 % sertifiserte råvarer til drikke, hvor "sertifisert" inkluderer alle Nordisk Miljømerkings godkjente sertifiseringsordninger, som økologisk sertifisert, Rainforest Alliance og Fairtrade.
- Energikrav til nyinnkjøp av kaffemaskiner.
- Innføring av sirkulære krav med fokus på gjenbruk av kaffemaskiner og dens komponenter.
- Oppdaterte krav til kaffetjenestens transport.
- Oppdaterte kjemikaliekrav.
- Krav for forebygging av bruk av engangsartikler.
- Endring i krav til miljøledelse.

1 Miljøpåvirkning av kaffetjenesten

Kaffetjenestens miljøpåvirkning knyttes hovedsakelig til kaffemaskinene, kaffe og andre råvarer, transport, kjemikalier til rengjøring, engangsartikler og andre forbruksartikler.

I kriteriene til kaffetjenester er alle vesentlige miljøforhold i livsløpet vurdert. Nordisk Miljømerking har analysert relevans, potensiale og styrbarhet (RPS-analyse). RPS-analysens formål har vært å tydeliggjøre hvor det kan oppnås størst miljønytte ved å stille krav. Resultatene av analysen vises i tabellen under og er bakgrunnen for hvilke områder og hvilket omfang Nordisk Miljømerking stiller krav til kaffetjenesten.

Tabell 1 Sammenstilling av RPS-analysen gjort for kaffetjenester

Overordnet prioritering	Område Vurdering av RPS: Høy, middels eller lav	Kommentarer
Råvarer		
Kaffe: Høy	Råvarer: Kaffe R: Høy P: Høy S: Middels	Kaffen som blir benyttet av kaffetjenestens kunder har høy RPS. Kaffen er en viktig verdikjede i verdens matsystem, men også et miljøproblem og offer for klimaendringer. Det er en klimabelastende råvare med tanke på klimagassutslipp pr. produserte kg, samt en råvare som krever mye landareal for å dyrke. Kaffeplanten er følsom for temperatur, fuktighet, varme, og på grunn av klimaendringer flyttes dyrkingen til nye områder høyere og høyere opp. Kaffe er en viktig grunn til avskoging i verden. RPSen for kaffe vurderes til høy, og Nordisk Miljømerking stiller derfor krav på flere områder. Potensiale for kaffe dyrket ansvarlig og bærekraftig er vurdert til middels, da kaffetjenester trenger store mengder med kaffe og forutsigbare leveranser. Det er mange ledd fra innkjøp til produksjon, og man må stille strenge krav for å få kontroll på verdikjeden. Styrbarheten vurderes til høy, og Nordisk Miljømerking stiller krav som sikrer at de som fokuserer på ansvarlig produksjon av kaffe oppnår kravene.
Ansvarlig- og sosialt ansvarlig sertifisert kaffe: Høy	Ansvarlig- og sosialt ansvarlig sertifisert kaffe R: Høy P: Høy S: Middels	Produksjon av kaffe har en betydelig miljøpåvirkning og er også knyttet til sosiale utfordringer. Potensialet er også høyt siden det eksisterer troverdige sertifiseringsordninger knyttet til produksjon av kaffe, både når det gjelder bærekraftig produksjon, økologi og sosial ansvarlighet. Potensialet for sertifisert kaffe er høyt når det gjelder sosial ansvarlighet. Potensialet for økologisk kaffe er middels, da tilgjengeligheten av økologisk kaffe er lavere og prisen for økologisk kaffe er høyere. Globale utfordringer har ført til en kraftig prisstigning på kaffe (varierer fra 20-55 %) generelt, og prisdifferansen mellom økologisk kaffe og sosialt ansvarlig sertifisert kaffe er redusert i denne sammenhengen. Styrbarheten er vurdert til middels, da det er kaffetjenestens kunde som tar siste avgjørelse angående hvilken kaffe de ønsker å kjøpe. Likevel er utvalget av kaffe tjenesten tilbyr og prissetting med på å styre hvilke valg kunden tar.
Økologisk sertifisert kaffe: Middels	Økologisk sertifisert kaffe R: Høy P: Middels S: Middels	Selv om sertifisering av kaffe er positivt og viktig, skal man være bevisst på at det å få sertifisert sin kaffe kan være dyrt og ressurskrevende. Sertifisering kan derfor være uaktuelt for flere kaffe bønder, selv om de drifter økologisk og har gode arbeidsforhold. Som en konsekvens av dette er "direkte handel" med bønder hvor sporbarhet, ansvarlig produksjon, rettferdig pris og sosiale forhold er ivaretatt, uten en sertifiseringsordning, en økende trend innenfor kaffebransjen. Bonden på sin side slipper

<p>Kaffe Skogslandbruk: Middels til lav</p>	<p>Kaffe: Skogslandbruk: R: Høy P: Lav S: Middels</p>	<p>utgifter til sertifisering, og dokumenterer forholdene direkte til innkjøper. Dette er avgjørende for flere småskala kaffebønder. Direkte handel er først og fremst fremtredende blant mindre kaffebærere og kaffebrennerier som tilbyr kvalitetskaffe, men det kan også bli relevant for kaffetjenester i fremtiden.</p> <p>Lite kunnskap om utarming av jord ved drift av plantasjer er en utfordring. Skogslandbruk er planting av trær og busker sammen med tradisjonelt landbruk. Trær som plantes tilfører jorden næring, gir skygge og beskytter uttørring samt forhindrer erosjon. Relevansen er høy og Nordisk Miljømerking ønsker å premiere de som kjøper kaffe fra produsenter som driver skogslandbruk. Pga. den lave tilgangen på kaffe fra skogslandbruk, vurderes potensialet for lavt, men total RPS er middels til lav.</p>
<p>Middels til lav</p>	<p>Råvarer: Te, kakao, sukker R: Middels P: Middels S: Lav</p>	<p>RPS til råvarer som benyttes i tillegg til kaffe, som for eksempel te, kakao og sukker, er vurdert til middels til lav.</p> <p>Vurderingen potensial tilsvarer vurderingen gjort for kaffe. Samtidig er leveransen i kg av disse råvarene kun en brøkdel sammenlignet med leveransen av kaffe til en kaffetjeneste, og relevansen vurderes derfor til middels. En grunn til at leveransen av disse råvarene ikke har et høyt volum, er at kaffetjenestens kunder ofte ønsker å kjøpe inn råvarer som te, sukker og melk selv, og styrbarheten vurderes derfor til lav.</p>
<p>Kaffemaskinene</p>		
<p>Høy</p>	<p>Kaffemaskin: Energiforbruk i driftsfase, nyinnkjøp R: Høy P: Høy S: Middels</p>	<p>Det er høy RPS for kaffemaskinenes energiforbruk i driftsfasen ved nyinnkjøp av kaffemaskiner.</p> <p>Ved å benytte energieffektive kaffemaskiner, reduseres miljøpåvirkningen til tjenesten, og relevansen vurderes til høy.</p> <p>Energiprestasjonen til nye kaffemaskiner blir bedre og bedre. Samtidig er det stor variasjon i energiforbruket til en kaffemaskin alt avhengig av hvilken type kaffemaskin det er snakk om. Ulike kaffemaskiner krever ulik mengde energi. For eksempel vil en kaffemaskin som kverner bønner kreve mer energi enn en kaffemaskin som filtrer kaffe eller benytter frysetørret kaffe. En kaffemaskin med større vanntank krever mer energi enn en kaffemaskin med mindre vanntank osv. På grunn av de ulike valgmulighetene vurderes potensialet derfor til høyt. Likevel anses styrbarheten ved nyinnkjøp å være middels, siden tjenesten ønsker å tilby ulike størrelser av maskiner, og det til sist er kunden som avgjør hvilken kaffemaskin som velges.</p>
<p>Middels</p>	<p>Kaffemaskin: Energiforbruk i driftsfase, eksisterende maskiner R: Høy P: Lav S: Lav</p>	<p>For kaffemaskiner tjenesten allerede har kjøpt inn, vurderes RPSen til middels.</p> <p>Ved å benytte energieffektive kaffemaskiner reduseres miljøpåvirkningen til tjenesten, og relevansen vurderes til høy. Potensialet og styrbarhet vurderes til lavt, da maskinene allerede er kjøpt inn, og miljøbelastningen vil bli mye større om alle tjenestens kaffemaskiner skulle byttes ut. Samtidig er det viktig å få oversikt over kaffemaskiner med dårlige energiprestasjoner og tilby kunder mer energieffektive maskiner når det tid for utskiftning av kaffemaskinen.</p>
<p>Høy</p>	<p>Kaffemaskin: Vedlikehold og reparasjon R: Høy P: Middels - Høy S: Middels</p>	<p>Det er høy RPS for vedlikehold og reparasjon av kaffemaskiner. Relevansen er høy, da produksjon av kaffemaskiner har en høy miljøbelastning med tanke på materialene som blir benyttet, utvinning, produksjon og transport av disse. Potensialet vurderes til middels til høyt, og erfaring tilsier at en godt vedlikeholdt kaffemaskin holder lenger. Gode vedlikeholdsrutiner, jevnlig service og utskiftning av komponenter vil forlenge levetiden til en kaffemaskin.</p> <p>Samtidig vil en kaffemaskin på et stort kontorlokale, som er i kontinuerlig drift hver arbeidsdag, ha en begrenset levetid, da for eksempel kaffekvern med kvernblader, slanger og pakninger hurtigere blir slitt. Styrbarheten vurderes derfor til middels.</p>
<p>Høy</p>	<p>Kaffemaskin: Gjenbruk R: Høy</p>	<p>Det er høy RPS for gjenbruk og gjenvinning av kaffemaskiner og komponenter i kaffemaskiner.</p> <p>Kaffemaskiner som er i kontinuerlig drift slites ut med tiden. Relevansen og potensiale for gjenbruk av deler i kaffemaskinen</p>

	P: Høy S: Middels	som fortsatt er brukbare er høy. Styrbarheten vurderes til middels, da det er stor forskjell på kaffetjenestene om de har egne teknikere og verksteder hvor jobben kan gjøres, eller om kaffemaskinene må sendes til eksterne firmaer som kan håndtere gjenbruksdeler.
Lav	Kaffemaskin: Gjenvinning R: Høy P: Lav S: Middels	Kaffemaskinene inneholder materialer som metall, plast og elektroniske komponenter. Komponentene kan demonteres og gjenvinnes, og relevansen vurderes derfor til høy. Nasjonal lovgivning sikrer at kaffetjenestene leverer kaffemaskiner som skal destrueres til selskaper som tar imot elektronisk avfall. Potensialet vurderes til lavt. Styrbarheten på selve materialgjenvinning håndteres av selskapene som mottar kaffemaskinene. Nordisk Miljømerking kan påvirke høy andel materialgjenvinning ved stille krav til at maskinene skal designes for å kunne demonteres.
Middels eller lav	Kaffemaskin: Komponenter i kaffemaskinen i kontakt med næringsmidler R: Høy P: Lav S: Lav	Relevansen vurderes til høy, da komponenter i kaffemaskiner som er i kontakt med næringsmidler, som for eksempel vann og kaffebeholder, slanger og rør, kan inneholde helse- og miljøskadelige stoffer, som flammehemmere, mykgjørere i plast eller bly i metaller. Kaffemaskiner inneholder mye metaller, normalt sett rustfritt stål og aluminium, samt forekomster av små messingkomponenter. Messingkomponentene kan inneholde bly. Potensialet vurderes til lavt, da kaffemaskinprodusentene kan ha begrensede muligheter til å påvirke sammensetningen i kaffemaskinen, siden komponenter ofte kommer i fra underleverandører. Styrbarheten for å stille krav til komponenter vurderes til lav, da dette er langt tilbake i kjeden fra selve kaffetjenesten. Samtidig er ikke myndighetskravene til komponenter i kontakt med næringsmidler dekkende for alle materialer, og Nordisk Miljømerking stiller krav ved nyinnkjøp av kaffemaskiner.
Lav	Kaffemaskin: Kjemikalier i produksjonen R: Lav P: Lav S: Lav	Bruk av kjemikalier i produksjonsfasen av kaffemaskinen er lav. Kaffemaskinene består i hovedsak av aluminium, rustfritt stål og ulike plasttyper. Overflatebehandling er sjelden, og er en veldig liten del av kaffetjenestens totale miljøbelastning. Potensiale og styrbarhet er også vurdert til lavt, da dette ikke er noe kaffetjenesten kan påvirke.
Transport		
Høy	Kaffetjenestens egen transport: Kaffemaskiner, råvarer, service og vedlikehold R: Høy P: Lav - høy S: Lav - høy	Relevansen for transport av kaffemaskiner, råvarer, service og vedlikehold er vurdert til høy. Potensialet vurderes til middels, da transporten må gjennomføres for å få levert produkter og gjennomført service hos kundene. Miljøpåvirkningen kan reduseres ved at virksomheten benytter kjøretøy med høy Euronormklasse, eller som drives med elektrisitet, biogass eller hydrogen. Potensialet og styrbarhet er lavt for biler virksomheten allerede har, men høyt ved nyinnkjøp av kjøretøy. I tillegg kan miljøpåvirkningen reduseres ytterligere ved økonomisk kjøring og effektiv planlegging av transport av kaffemaskiner, råvarer, service og vedlikehold. Logistikk er et område virksomheten selv har styrbarhet over. Den totale RPS til kaffetjenestens egne transportert vurderes derfor til høy.
Kjemikalier til rengjøring av kaffemaskinene		
Lav	Kjemikalier: Til rengjøring av kaffemaskinene R: Middels P: Lav S: Lav	Bruk av kjemikalier er relevant ved rengjøring av kaffemaskinene. Kjemikaliene som benyttes er som regel to typer kjemikalier, rengjøringsprodukt til kaffemaskin, samt rengjøringsprodukt til komponenter i kontakt med melk og melkepulver. Relevansen er vurdert til middels. Det er nødvendig å rengjøre kaffemaskinene for å gjennomføre normalt vedlikehold. Dette for å sikre god smak på kaffen samt forleng maskindelens levetid. Produktene som benyttes til rengjøring av komponenter i kontakt med melkeprodukter må sikre effektiv rengjøring for å forhindre bakterievekst. Samtidig er det viktig at kjemikaliene som benyttes ikke inneholder miljø og helseskadelige stoffer, som ikke er lett

		nedbrytbare, eller påvirker den som skal rengjøre kaffemaskinen negativt. Potensialet er vurdert til lavt, da det ikke benyttes unødvendig mye kjemikalier. Produktene kommer ofte i tablettform eller med gode instruksjoner gjeldende dosering. Styrbarheten er lav, da de ulike kaffemaskinprodusentene anbefaler nøyaktig utvalgte produkter til sine kaffemaskiner, som man som kunde er avhengig av å benytte for at garantitiden til kaffemaskinen skal gjelde.
Innkjøp av produkter og tjenester		
Middels	Engangsartikler R: Lav P: Middels S: Høy	Kaffetjenestene tilbyr kundene sine engangsartikler som kan brukes i forbindelse med servering av kaffe. Typiske engangsartikler kan være engangskaffekopper, lokk, rørepinner og servietter. Store virksomheter har ikke alltid oppvaskmuligheter og har gjort seg avhengig av engangskopper, og vi får derfor ikke styrt unna bruken av engangsartikler. Likevel er potensialet og styrbarheten høy for at leverandøren av kaffetjenesten kan tilby produkter bestående av fornybare råvarer. Engangsartikler står for en liten del av kaffetjenestens totale miljøbelastning og relevansen er lav. Likevel er den totale RPSen vurdert til middels, da det er viktig at en miljømerket kaffetjeneste tenker miljø i alle ledd der leverandøren har styrbarhet.
Middels	Miljømerkede forbruksprodukter R: Lav P: Middels S: Høy	Bruk av forbruksprodukter står for en liten del av kaffetjenestens totale miljøbelastning, og er i praksis kun relevant for produkter benyttet i kontorlokale til tjenesten. Likevel er potensialet vurdert til middels og styrbarheten vurdert til høy, pga. at tjenesten med enkle grep kan bytte ut forbruksprodukter som kopipapir, mykpapir, såpe, rengjøringsprodukter med miljømerkede alternativer. For produkter som inventar (møbler, tekstiler og lignende) er livslengden lang, og relevans, potensialet og styrbarhet er vurdert til lav.
Middels	Miljømerkede tjenester R: Middels P: Middels S: Middels	Kaffetjenesten benytter ofte andre tjenester i drift av sin egen tjeneste. For eksempel er relevansen til vask av biler høy, siden transport står for en stor del av tjenestens miljøbelastning. Potensial og styrbarhet er vurdert til middels pga. at det er ulik tilgang til Svanemerkede vaskehaller i by og distrikt, samt store forskjeller i Norden. Rengjøringsjeneste er et annet eksempel, men her er relevansen vurdert til middels til lav, siden det kun er snakk om rengjøring av kontorlokaler. Likevel er potensial og styrbarhet høy, da miljømerkede rengjøringsjenester er lett tilgjengelig.

2 Begrunnelse for kravene

Norden har et av verdens mest kaffedrikkende folk. En stor del av kaffen som konsumeres brygges på kaffemaskiner på arbeidsplasser, på skoler, restauranter og hotell. Her er det kultur for at arbeidsplasser tilbyr gratis kaffe til de ansatte. De siste årene har den nordiske forbrukeren blitt mer bevisst på kvalitet og smak på kaffen, og dermed stilles det høyere krav til arbeidsgiver om å tilby kaffe av kvalitet til sine ansatte. Dette påvirker også kvaliteten på kaffemaskiner samt leverandører av kaffetjenester.

Det er først og fremst arbeidsplasser som tilbyr kaffe til sine ansatte på kontor, som har vist interesse for miljømerking av sin tjeneste. Det har vært et økende marked for kaffetjenester på arbeidsplasser de siste ti årene, med unntak av nedgang under koronapandemien.

Kaffe - et miljøproblem og et offer for klimaendringer

Kaffe er den nest største handelsvaren på verdensbasis etter olje. Daglig drikkes det 2,25 milliarder kopper kaffe. Kaffen er en viktig verdikjede i matsystemet, men også et miljøproblem og offer for klimaendringer.

Kaffe er en klimabelastende råvare og står som nr. 5 på listen over mest klimabelastende råvare i vårt matsystem pr. kg, etter blant annet biff, sjokolade og lam. Kaffe er nr. 6 på listen over de råvarene som krever mest landareal under dyrking.¹ I tillegg er kaffeproduksjon en av de viktigste (7-8) grunner til avskoging i verden.

Kaffeplanten er særlig følsom for temperatur, fuktighet og varme, og er et offer for klimaendringer. Dyrkingen må flyttes til nye områder høyere opp i fjellene. I dag dyrkes kaffen på ca. 1100 meter høyde for best produksjon, mens for 10 år siden dyrket man kaffe på 8-900 meter, noe som tilsvarer ca. 30 meter året. Innen få tiår er halvparten av områdene det i dag dyrkes kaffe på, ikke lenger egnet for produksjon. For eksempel vil 90 % av kaffe fra Brasil bli påvirket av klimaendringene.

Produksjon av kaffe genererer enorme mengder avfall, i tillegg til at det benyttes mye vann i produksjonen, til sortering, vasking og foredling. Det går med ca. 4000 – 5000 kaffebær til en kilo ferdig brent malt kaffe², og alt fruktkjøtt rundt kaffebønnen blir til avfall. I tillegg genereres 18 millioner tonn kaffegrut på verdensbasis, som blir til avfall etter endt kaffebrygging. Ofte blir ikke dette organiske avfallet utnyttet.

Kaffen har blitt dyrere

Kaffen som råvare handles på børs, og en ubalanse mellom tilbud og etterspørsel får konsekvenser for prisen. Kaffen er den nest mest omsatte råvaren på verdensmarkedet etter olje, og aktørene spekulerer i fremtidige prisbevegelser ved investeringer. Prisen på kaffe ha vært kunstig lav i mange år og har ikke dekket produksjonskostnadene for kaffebøndene. Dette har hatt konsekvenser for kaffeplantasjene, da man ikke har hatt mulighet til å investere i driften (utstyr, nyplanting, gjødsling og utvidelse), noe som har ført til at produktiviteten har gått ned og avlingene redusert. Paradokset nå er at kaffebøndene får for dårlig betalt til å dekke produksjonskostnader, mens markedsprisen på kaffe øker.³ Et urolig marked har medført at produsenter og tradere har avventet å selge i påvente av større forutsigbarhet. Plantesykdommer og klimautfordringer som ekstremvær, tørke, flom og stormer, som oppleves mye i områdene Sør- og Mellom Amerika der kaffen dyrkes, har påvirket verdensproduksjonen og ført til en betydelig nedgang. Lavere tilbud og stadig økende etterspørsel har ført til at kaffeprisen har steget mye.⁴

¹ PLATFORM ON SUSTAINABLE FINANCE: TECHNICAL WORKING GROUP PART B – Annex: Technical Screening Criteria, March 2022

² Norsk Kaffeinformasjon, Kaffeplanten: <https://kaffe.no/kaffeplanten/>

³ The Coffee collective: <https://coffeecollective.dk/stories/a-series-about-the-coffee-paradox-transparency-in-trading>

⁴ Norsk Kaffeinformasjon: <https://kaffe.no/hvorfor-har-kaffen-blitt-dyrere%ef%bf%bc/>

3 Beskrivelse av tjenesten

01 Beskrivelse av virksomheten

Oppgi følgende informasjon om virksomheten:

- Beskriv kaffetjenesten

Inkluderer informasjon om kundesegment, hvem tjenesten tilbys til, og hvor tjenesten tilbys.

- Tilbyr virksomheten andre tjenester enn kaffetjeneste? Ja/Nei
 - Hvis ja, list opp hvilke andre tjenester virksomheten tilbyr.
- Link til hjemmeside
- List opp de ulike kaffemaskinene tjenesten tilbyr

Espressobasert kaffemaskiner, friskbrygg kaffemaskiner, kaffetraktere, manuelle espressomaskiner eller andre?

- Utgjør bulkbryggere (urnbryggere) og manuelle espressomaskiner mer enn 30 % av kaffetjenestens leverte kaffemaskiner? Ja/Nei
- Hvor mange kaffemaskiner har tjenesten utleid pr. år?

Ca. antall, med utgangspunkt i siste 12 måneder, eller siste hele år.

- Annet relevant dere ønsker å opplyse om?

 Legg inn informasjon.

Alternativt

 Last opp dokumentasjon digitalt i Nordic Ecolabelling Portal.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking ønsker en detaljert beskrivelse av virksomheten for å få riktig oppfatning av tjenesten. Informasjonen skaper grunnlag for korrekt rådgiving i søknadsprosessen.

4 Råvarer: Kaffe, te, kakao, melk og sukker

02 Krav til sertifisert kaffe, te og kakao

100 % av alle råvarene kaffe, te og kakao, som virksomheten tilbyr, skal være sertifisert i henhold til en ordning som oppfyller Nordisk Miljømerkings "Krav til standarder for fornybare råvarer", se nedenfor.

Navn på produkt, produsent, leverandør og sertifiseringsordning skal oppgis for alle råvarer virksomheten tilbyr fremover.

 Last ned Nordisk Miljømerkings «Mal til rapportering av sertifiserte råvarer», som kan benyttes i arbeidet.

Unntak:

Direkte handel: Unntak fra kravet til sertifisering kan gis om råvaren er kjøpt gjennom direkte handel. Med direkte handel menes råvarer kjøpt direkte fra bonden/kaffefarm, hvor innkjøper skal ha en kontrakt på en langsiktig avtale på minimum 3 år, sporbarhet på kaffen tilbake til kaffebonden skal sikres, samt at prisen som betales skal være minimum 25 % over standard Fairtrade-pris. Dette skal dokumenteres til Nordisk Miljømerking.

Godkjente sertifiseringer er blant annet råvarer merket med Rainforest Alliance, UTZ, Fairtrade, Smithsonian Bird Friendly, EUs forordninger (EU) 2018/848, KRAV, finske «Solmärket» (Luomu), Nyckelpigan, Demeter, Statskontrollert økologisk (Ø-mærket), Demeter og Tún-lífrænt.

Merking etter andre standarder kan benyttes hvis Nordisk Miljømerkings "Krav til standarder for fornybare råvarer" oppfylles.

- ☞ Last ned Nordisk Miljømerkings bilag "Krav til standarder for fornybare råvarer".
- ☞ Er 100 % av alle råvarene kaffe, te og kakao som virksomheten tilbyr sertifisert? Ja/Nei
- ☞ Last opp oversikt over alle råvarene kaffe, te og kakao som kjøpes inn. Navn på produkt, produsent, leverandør og sertifiseringsordning skal oppgis. "Mal til rapportering av sertifiserte råvarer" kan brukes til å dokumentere kravet.
- ☞ Kontrolleres på kontrollbesøk.
- ☞ Kjøper virksomheten råvarer gjennom direkte handel? Ja/Nei
Hvis ja:
- ☞ Last opp kontrakt som viser en langsiktig avtale på minimum 3 år.
- ☞ Last opp dokumentasjon/informasjon som viser at kravet overholdes.

Bakgrunn

Kravet til sertifiserte råvarer, er et samlekrav for ulike sertifiseringer, og godkjenner råvarer som er økologisk sertifisert, bærekraftsertifisert og sertifisert med merkeordninger for sosial ansvarlighet.

Dyrking og produksjon av råvarer som kaffe, te og kakao påvirker miljøet og naturen. Eksempelvis står kaffe som nummer 5 på listen over mest klimabelastende råvare i vårt matsystem pr. kg, etter blant annet biff, sjokolade og lam. Kaffe er nr. 6 på listen over de råvarene som krever mest landareal under dyrking.⁵ I tillegg er kaffeproduksjon en av de viktigste (7-8) grunner til avskoging i verden.⁶ Dyrking av kaffe skjer enten i direkte sollys eller ved dyrking av kaffeplanten i skyggen fra andre trær. Kaffe som dyrkes direkte i sollys produserer ca. tre ganger mer kaffe enn "skyggekafe". Utfordringen er at kaffe dyrket i direkte sollys dyrkes hos kaffeplantasjer etablert i områder hvor det opprinnelig var regnskog. Tap av regnskog fører til tap av biologisk mangfold, samt at jorden mister sin fuktighet og jordsmonnet påvirkes negativt og jorden kan bli utarmet.⁷

Bærekraftig produksjon er derfor viktig for at produksjonen av råvarene som blir etterspurt vil være tilgjengelig også i fremtiden. Kaffeplanten er særlig følsom for

⁵ PLATFORM ON SUSTAINABLE FINANCE: TECHNICAL WORKING GROUP PART B – Annex: Technical Screening Criteria, March 2022

⁶ Wedeux B, Schulmeister-Oldenhove A (2021): STEPPING UP? THE CONTINUING IMPACT OF EU CONSUMPTION ON NATURE WORLDWIDE

⁷ Amanda L. Varco, A Bitter Brew- Coffee Production, Deforestation, Soil Erosion and Water Contamination: <https://ohiostate.pressbooks.pub/sciencebites/chapter/a-bitter-brew-coffee-production-deforestation-soil-erosion-and-water-contamination/>

temperatur, fuktighet, varme og er et offer for klimaendringer. Dyrkingen må flyttes til nye områder høyere opp i fjellene.⁷ I dag dyrkes kaffen på ca. 1100 meter høyde for best produksjon, mens for 10 år siden dyrket man kaffe på 8-900 meter, noe som tilsvarer ca. 30 meter året. Innen få tiår er halvparten av områdene det i dag dyrkes kaffe på, ikke lenger egnet for produksjon. For eksempel kan 90 % av kaffe fra Brasil bli påvirket av klimaendringene.

For å nå FNs bærekraftsmål kreves det en omlegging til mer bærekraftige mat- og landbrukssystemer som opprettholder økosystemene, gir bedre tilpasning til klimaendringer og bedrer jordkvaliteten.⁸ En tredjeparts sertifisering av råvarer er derfor viktig for å kunne dokumentere en mer bærekraftig produksjon. For råvarer som kaffe, te og kakao finnes det flere ulike sertifiseringsordninger som hver for seg fokuserer på en eller flere faktorer under dyrking og fremstilling av råvarene. Noen stiller krav til forbud mot syntetiske sprøytemidler og kunstgjødsel, innføring av bærekraftige landbrukspraksiser, arbeidsforhold, prosedyrer, overvåkning, forbedring, pris med mer. Nordisk Miljømerking stiller derfor krav til at 100 % av råvarene skal være sertifisert.

Selv om sertifisering av kaffe er positivt, er det ikke alle kaffebønder som har mulighet til å sertifisere kaffen sin av økonomiske årsaker. Kaffen dyrkes ofte i land med mye fattigdom, og betaling for sertifisering er ikke et alternativ for alle, selv om dyrkingen av kaffen oppfyller kravene til en sertifiseringsordning. Ofte har ikke en kaffebonde råd til kunstgjødsel, og benytter sin egen produserte gjødsel som for eksempel hønsegjødsel, og produksjonen er i prinsippet økologisk, selv om kaffen ikke er sertifisert. Nordisk Miljømerking ønsker derfor å gi et unntak fra kravet til sertifisering, hvis råvaren er kjøpt gjennom direkte handel. Med direkte handel menes råvarer kjøpt direkte fra bonden/kaffefarm. Innkjøper skal da ha en kontrakt på en langsiktig avtale på minimum 3 år, for å sikre kontinuitet for kaffebonden. I tillegg skal sporbarhet på kaffen tilbake til kaffebonden sikres. Prisen som betales skal være minimum 25 % over standard Fairtrade pris for området kaffen dyrkes i. Prisen som betales for kaffen vil kunne reflektere en bærekraftig produksjon. Ved å betale godt for kaffen som kjøpes, får bøndene mulighet til å investere i selve driften med utstyr, nyplanting, gjødsling, og utvidelse. Plantesykdommer og klimautfordringer som ekstremvær, tørke, flom og stormer oppleves mye i områdene Sør- og Mellom Amerika der kaffen dyrkes, og bøndene trenger bedre betalt om de skal kunne tilpasse seg klimautfordringene de møter.

Nordisk Miljømerking fremmer økologisk merking da dette er merkeordninger som forbyr syntetiske sprøytemidler og kunstgjødsel, samt at økologiske metoder øker det biologiske mangfoldet. Rainforest Alliance og Fairtrade har ikke utviklet like strenge miljøkrav i sine standarder som økologimerkeordningene, men siden kaffe er en spesiell råvare med tanke på produksjonssted og klima- og sosiale utfordringer, støtter vi også sertifiseringsordningene Rainforest Alliance og Fairtrade, som bidrar positivt til forbedring av kaffeindustrien generelt med flere viktige sosiale og miljømessige krav. I Nordisk Miljømerkings andre kriterier sidestiller vi ikke disse sertifiseringsordningene på samme måte som vi gjør på dette området. Dette gjelder kun for råvarene kaffe, te og kakao. Økologisk merking er de merkeordningene som i hovedsak leder i ønsket retning ut fra et miljøperspektiv.

⁸ FN-sambandet, 'FNs Bærekraftsmål' www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal (2022-12-07)

Nordisk Miljømerking vurderer ytterligere råvarestandarder på forespørsel, når lisensinnehavere ønsker å benytte seg av dem.

Kaffestandarder er de mest undersøkte av bærekraftstandardene vi har. I en gjennomgang der 75 % av de vitenskapelige artiklene handlet om kaffe, ble effektene av frivillige bærekraftstandarder målt ved å bruke indikatorer for miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft. Det ble konkludert med at "når de er gruppert etter sak, har indikatorresultatene en tendens til å være positive i gjennomsnitt (51 %), etterfulgt av ingen forskjell (41 %) og negative (8 %) utfall. Det er ingen signifikante forskjeller mellom bærekraftsøylene når det gjelder gjennomsnittlig andel positive og negative resultater.» Effekten var sterkt avhengig av kontekst. Økologisk sertifisering var underrepresentert i studiene, mens Rainforest Alliance, UTZ og Fairtrade var godt representert. Med 75 % av studiene var kaffe generelt godt representert. Andre oppsummeringer av effekten av sertifiseringer viser at det er vanskelig å si hva som gir den positive effekten, om det er konteksten eller standarden. Det viser seg at det er bedre effekt i områder der lover og regler håndheves av myndighetene.⁹

O3 Andel økologisk kaffe

Virksomheten skal oppgi prosentandel innkjøpt økologisk sertifisert kaffe pr. år, beregnet pr. innkjøpt kg.

Beregningen skal gjøres med data fra siste hele år, eller siste 12 måneders innkjøp, men som et minimum kan data fra tre måneders innkjøp benyttes.

«Mal til rapportering av sertifiserte råvarer», kan benyttes i arbeidet.

Med økologisk menes råvarer merket med EUs forordninger (EU) 2018/848, KRAV, finske «Solmärket» (Luomu), Nyckelpigan, Debio, Statskontrollert økologisk (Ø-mærket), Demeter og Tún-lífrænt.

Oppgi prosentandel innkjøpt økologisk sertifisert kaffe beregnet pr. kg.

Last opp dokumentasjon og beregning som viser siste års innkjøp av økologisk sertifisert kaffe beregnet i prosent. "Mal til rapportering av sertifiserte råvarer" kan brukes som dokumentasjon.

Bakgrunn

Blant Nordisk Miljømerkings godkjente merkeordninger finner vi økologimerkeordningene. Målet med kravet til opplysning og poeng for innkjøpte råvarer er å motivere til økt andel innkjøp av økologiske råvarer.

Økologisk landbruk legger vekt på økologisk balanse, lokale kretsløp og økologisk, økonomisk og sosial bærekraft på lang sikt.¹⁰ Økologiske metoder øker det biologiske mangfoldet og bidrar dermed til å opprettholde økosystemtjenester

⁹Tradli R (2021) Ecological indicators: [Progress and pitfalls: A systematic review of the evidence for agricultural sustainability standards - ScienceDirect](#)

¹⁰ Arbenz M, Gould D, Stopes C (2016) Organic 3.0 – for truly sustainable farming and consumption, IFOAM Organics International, Bonn and SOAAN, Bonn. www.ifoam.bio/sites/default/files/organic3.0_v.2_web_0.pdf

som landbruket er avhengig av.^{11, 12, 13} Det blir flere aktive mikroorganismer i jorda¹⁴, og bedre jordhelse og jordkvalitet. Syntetiske sprøytemidler og kunstgjødsel er ikke tillatt fordi det er negativt for det biologiske mangfoldet, og det kan lekke til grunnvann, elver og hav og påvirke vannkvaliteten.

P1 Poeng for økologisk kaffe

Virksomheten gis poeng basert på innkjøpt økologisk sertifisert kaffe pr. år, beregnet pr. innkjøpt kg. Maksimalt 6 poeng kan oppnås i dette kravet.

≥ 10 - < 15 %: 1 poeng

≥ 15 - < 20 %: 2 poeng

≥ 20 - < 30 %: 3 poeng

≥ 30 - < 40 %: 4 poeng

≥ 40 - < 60 %: 5 poeng

≥ 60 %: 6 poeng

☞ Poengsummen beregnes ut fra krav til andel økologisk sertifisert kaffe.

P2 Poeng for økologisk te, kakao, sukker og melk

Virksomheten gis poeng hvis 100 % av innkjøpt melk og melkepulver, te, kakao eller sukker er økologisk sertifisert.

Hver kategori gir 1 poeng. Maksimalt 3 poeng kan oppnås i dette kravet.

Økologiske råvarer	Poeng	Svaralternativ
Melk og melkepulver	1 poeng	Ja/Nei
Te	1 poeng	Ja/Nei
Kakao	1 poeng	Ja/Nei
Sukker	1 poeng	Ja/Nei

☞ Last opp dokumentasjon som viser at 100 % av innkjøpt melk og melkepulver, te, kakao eller sukker er økologisk sertifisert. "Mal til rapportering av sertifiserte råvarer" kan brukes til å dokumentere kravet.

P3 Poeng for skogslandbruk

Virksomheten gis poeng om de gjør innkjøp fra en eller flere kaffefarmer som driver skogslandbruk. Kaffe sertifisert med Smithsonian Bird Friendly oppfyller kravet. Innkjøp fra en kaffefarm gir 1 poeng. Maksimalt 2 poeng kan oppnås i dette kravet.

Med skogslandbruk, også kalt agroskogsbruk ("agroforestry") menes landbruk som kombineres med beplantning av trær/skog og eller husdyrhold, som har miljømessige og sosioøkonomiske fordeler.

¹¹ Tuck SL, Winqvist C, Mota F, Ahnström J, Turnbull LA, Bengtsson J (2014) Land-use intensity and the effects of organic farming on biodiversity: a hierarchical meta-analysis. *Journal of Applied Ecology* 51:746–755. <https://doi.org/10.1111/1365-2664.12219>

¹² Rahmann G (2011) Biodiversity and Organic Farming: What do we know? *vTI Agriculture and Forestry Research* 3(61):189–208. Metaanalyse av 766 studier. www.fao.org/fileadmin/user_upload/suistainability/pdf/11_11_28_OA_biodiversity_Rahmann.pdf

¹³ Dainese M et al. (2019) A global synthesis reveals biodiversity-mediated benefits for crop production. *Science Advances* 5(10) eaax0121. <https://doi.org/10.1126/sciadv.aax0121>

¹⁴ Lori M, Symnaczyk S, Mäder P, De Deyn G, Gattinger A (2017) Organic farming enhances soil microbial abundance and activity – A meta-analysis and meta-regression. *PLoS ONE* 12(7):e0180442. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0180442>

☞ Gjøres det innkjøp fra kaffefarm som driver skogslandbruk? Ja/ Nei

Hvis ja:

☞ Hvor mange? 1, 2 eller flere.

☞ Last opp dokumentasjon som viser sertifisering for hver kaffefarm med Smithsonian Bird Friendly, eller dokumentasjon på at krav til skogslandbruk overholdes.

Bakgrunn

Tap av biomangfold skjer i hurtig tempo og er en like stor miljøtrussel som klimakrisen, beskriver IPBES, FNs naturpanel.¹⁵ Årsakene er arealbruksendringer og tap av arters leveområder, overutnytting av ressurser, forurensning, klimaendringer og fremmede arter.

Driftsmåter som fremmer biologisk mangfold i skogen, og i kulturlandskapet og naturen rundt, er blant annet skogslandbruk. Med skogslandbruk menes landbruk som kombineres med beplantning av trær/skog og eller husdyrhold. I tropiske og tempererte områder, er dette en gammel praksis som har miljømessige og sosioøkonomiske fordeler. Disse driftsmåtene bidrar til den gjennomgripende endringen som IPBES etterlyser. Svanemerket gir poeng til virksomheter som benytter seg av produkter fra produksjon som hensyntar dette og bidrar til reduksjon av tap av biologisk mangfold.

Smithsonian Migratory Bird Centers Bird Friendly¹⁶ er den eneste utbredte kaffe- og kakaosertifiseringen der skogslandbruk er obligatorisk. Kaffen skal også være 100 % sertifisert økologisk og selges hovedsakelig i Nord-Amerika.¹⁷

Noen tredjeparts bærekraftstandarder anbefaler skogslandbruk og inneholder resepter og retningslinjer for hvordan det skal gjøres, selv om det ikke er obligatorisk. Dette inkluderer Rainforest Alliance-sertifisering¹⁸ for kaffe, te, kakao, urter, krydder, blomster etc., og Fairtrade-kaffe, kakao, kokosnøtt, sukker, te, vin, blomster, ferske råvarer etc. PEFC-skogsertifiseringen i 2018 inkluderte «Trees outside Forests», dvs. trær på jordbruksareal, i sine kriterier. FSC-sertifiseringen gir også muligheten til å sertifisere skogslandbruk. Økologisk kaffe kan til en viss grad forventes å dyrkes i agroskogbruk fordi syntetiske sprøytemidler og kunstgjødsel er forbudt, men det er ingen krav til type eller dekning av trær. Selv om flere produsenter merker sin kaffe med "skyggegrodd"/"shade-grown", er dette verken en sertifisering eller en regulert betegnelse.

¹⁵ IPBES (2019): Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). IPBES secretariat, Bonn, Germany. 1148 pages. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>

¹⁶ <https://nationalzoo.si.edu/migratory-birds/bird-friendly> (2022-11-18)

¹⁷ <https://nationalzoo.si.edu/migratory-birds/bird-friendly-farm-criteria> (2022-12-07)

¹⁸ Rainforest Alliance and UTZ merged in 2018 and published the revised Sustainable Agriculture Standard in 2020. Currently, products certified by the two old standards and the new standard are all certified as Rainforest Alliance, and there is a transition period during which the old standards are being phased out.

Nordisk Miljømerking fremmer økologisk sertifisert kaffe ytterligere ved å premiere for kaffe sertifisert med Smithsonian Bird Friendly.

5 Kaffemaskiner

04 Oversikt over kaffemaskinenes energieffektivitet

Virksomheten skal etablere en oversikt over samtlige kaffemaskiners energieffektivitet. For hver maskin skal navn, modell, type maskin, produsent og energitap, alternativt energiforbruk, fremkomme.

Energieffektiviteten til kaffemaskinene kan angis i

- Energitap i kWh pr. døgn i henhold til DIN 18873-2:2016-02, eller
- Energiforbruk i Wh/L med tilhørende energiklasse i henhold til European Vending Association Energy Measurement Protocol (EVA EMP) versjon 3.1 B.

Bulkbryggere og manuelle espressomaskiner er unntatt fra kravet.

☞ Last ned Nordisk Miljømerkings «Mal til rapportering av kaffemaskinenes energieffektivitet», som kan benyttes i arbeidet.

☞ Last opp oversikt over kaffemaskinene tjenesten tilbyr. «Mal til rapportering av kaffemaskinenes energieffektivitet» kan brukes til å dokumentere kravet.

Bakgrunn

Ved å etablere en oversikt over kaffemaskinenes energieffektivitet kan man rangere maskinene fra gode til mindre gode. Dette kan benyttes som et grunnlag når kaffetjenesten skal gjøre nyinnkjøp av kaffemaskiner. Kaffemaskiner med dårlige energiprestasjoner bør prioriteres og fases ut, når det er tid for utskiftning.

05 Krav til nyinnkjøp av kaffemaskiner

Energikrav

Nordisk Miljømerking oppdaterer "Energikrav til nyinnkjøp av kaffemaskiner" så snart ny teststandard for "Professional and commercial coffee machines" er publisert og datagrunnlaget for grenseverdier er godt nok. Den nye standarden er under utvikling og estimeres å være klar i 2024. Krav i henhold til ny standard kommer til å erstatte våre eksisterende krav, som referer til DIN 18873-2:2016-02 og European Vending Association Energy Measurement Protocol versjon 3.1 B.

Virksomheten skal ha rutine(r) som sikrer at nyinnkjøpte kaffemaskiner oppfyller krav "Alternativ A" for tester i henhold til DIN-standard for kommersielle kaffemaskiner eller "Alternativ B" for tester i henhold til EVA EMP-protokollen for vending/dispensermaskiner.

Alternativ A:

Type kaffemaskin	Energitap, kWh
Kaffemaskin uten fersk melk	1,5
Kaffemaskin med fersk melk, < 100 kopper pr. døgn	1,5
Kaffemaskin med fersk melk, 100 - 250 kopper pr. døgn	1,9
Kaffemaskin med fersk melk, > 250 kopper pr. døgn	2,7

Energitap skal være testet i henhold til DIN 18873-2:2016-02.

eller

Alternativ B:

- Energiklasse A++, som tilsvarer et energiforbruk < 100 Wh/L, eller
- Energiklasse A+, som tilsvarer et energiforbruk < 140 Wh/L

Kaffemaskinene skal være testet i henhold til European Vending Association Energy Measurement Protocol (EVA EMP) versjon 3.1 B eller senere underversjoner. Testingen skal enten gjennomføres av et uavhengig testinstitutt eller av produsenten selv, forutsatt at produsenten har et kvalitetssystem der prøvetaking og analyser inngår og er sertifisert i henhold til ISO 9001 eller ISO 9002.

Overgang til energieffektive kaffemaskiner

Ved nyinnkjøp og utskiftning av kaffemaskiner, skal virksomheten ha rutiner som sikrer at kaffemaskiner med lav energieffektivitet fases ut og erstattes.

Dette gjelder kaffemaskiner med:

- Energitap høyere enn 2,7 kWh/døgn i henhold til DIN 18873-2:2016-02.
- eller
- Et energiforbruk høyere enn 190 Wh/L (lavere enn energiklasse A) i henhold til European Vending Association Energy Measurement Protocol (EVA EMP) versjon 3.1 B.

Bulkbryggere og manuelle espressomaskiner er unntatt fra kravet.

Design for demontering

Ved nyinnkjøp av kaffemaskiner skal virksomheten ha rutine(r) som sikrer at nyinnkjøpte maskiner er designet for demontering.

Med design for demontering menes det her at kaffemaskinen enkelt skal la seg vedlikeholde og reparere, samt at materialene kan skilles fra hverandre for ombruk og materialgjenvinning. Slitedeler skal kunne erstattes og det skal i størst mulig grad være mulig å skifte ut deler som går i stykker.

Bekrefter virksomheten at kravet oppfylles ved nyinnkjøp av kaffemaskiner?
Ja/Nei

Last opp rutine som beskriver hvordan virksomheten sikrer at nyinnkjøpte kaffemaskiner oppfyller energikrav, krav til overgang til energieffektive kaffemaskiner og design for demontering.

Kontrolleres på kontrollbesøk.

Bakgrunn

Energiforbruk: Energiforbruket i bruksfasen utgjør en stor miljøpåvirkning i kaffemaskinens livssyklus. Ved å stille krav til maksimalt energitap eller energiforbruk ved nyinnkjøp, sikrer virksomheten at de tilbyr kundene sine energieffektive kaffemaskiner, som reduserer miljøpåvirkningen. Gjeldende kriterier henviser til DIN 18873-2:2016-02 samt European Vending Association Energy Measurement Protocol (EVA EMP) versjon 3.1 B.

DIN-standarden DIN 18873-2 "Methods for measuring of the energy use from equipment of commercial kitchens Part 2: Commercial coffee machines" er en teststandard utviklet for å teste energiforbruk uttrykt i energitap fra helautomatiske kaffemaskiner for offentlig bruk, samt kjøleskapssystemet for melk. Det tyske selskapet HKI er den tyske bransjeorganisasjonen for hus-, varme- og kjøkkenutstyr¹⁹, som inkluderer kommersielt og privat kjøkkenutstyr. HKI har en database, HKI Cert, hvor energiprestasjoner til kjøkkenapparater listes opp, deriblant kaffemaskiner²⁰.

EVA EMP er en frivillig testprotokoll for å måle alle typer av vending-automater/vareautomater, både for å kjøle ferske matvarer og automater som serverer varm drikke. European Vending Association (EVA) er den europeiske bransjeorganisasjonen for vendingautomater. EVA EMP har en tilhørende beregningsmodul med et kalkuleringsark som kan benyttes av kaffemaskinprodusenten til å sette et energiklassenivå på sine maskiner, og skalaen går fra G til A++. EVAs energiskala er en uoffisiell skala fra EVA og må ikke forveksles med EUs offisielle energimerkeordning for hvitevarer. Energiskalaen gjør det mulig å sammenligne kaffemaskinenes energieffektivitet. Samtidig er dette en beregning som kan gjøres av produsenten selv, og ikke en uavhengig tredjepart. Det kreves derfor at testingen enten skal gjennomføres av et uavhengig testinstitutt eller av produsenten selv, forutsatt at produsenten har et kvalitetsystem der prøvetaking og analyser inngår og er sertifisert i henhold til ISO 9001 eller ISO 9002.

En ny EU-standard for måling av energiforbruk av profesjonelle og kommersielle kaffemaskiner er under utvikling, og arbeidet gjennomføres av underutvalget CLC/TC 59X/WG 21²¹. Nordisk Miljømerking oppdaterer kravene til energiforbruk når den nye standarden er publisert og datagrunnlaget for grenseverdier til nyinnkjøp er god nok. Ny standard vil inkludere "manuelle espressomaskiner", som igjen vil medføre at Nordisk Miljømerking i fremtiden også vil kunne stille krav til denne type kaffemaskiner. Inntil ny standard er på plass, stilles det krav til maksimalt energitap eller energiforbruk ved nyinnkjøp av kaffemaskiner med henvisning til DIN og EVA EMP.

Overgang til energieffektive kaffemaskiner

Kaffemaskiner med dårlige energiprestasjoner skal prioriteres først, når det er tid for utskiftning. Virksomheten skal ha rutiner som sikrer at kaffemaskiner

¹⁹ <https://www.grosskuechen.cert.hki-online.de/de/home> (06.12.2022)

²⁰ <https://www.grosskuechen.cert.hki-online.de/en/geraete/typen-liste/geraete-nach-typ-liste?typ=Heissgetraenkebereiter> (06.12.2022)

²¹ CLC/TC 59X - CONSUMER INFORMATION RELATED TO HOUSEHOLD ELECTRICAL APPLIANCES: <https://standards.iteh.ai/catalog/tc/clc/e24c2497-a610-4985-a49a-8ac601a787b4/clc-tc-59x> (06.12.2022)

med høyt energitap eller energiforbruk skal fases ut. På denne måten sikrer kaffetjenesten at de tilbyr sine kunder energieffektive kaffemaskiner på sikt.

Design for demontering

Ved å stille krav til "design for demontering", sikrer virksomheten at maskinene som kjøpes inn enkelt kan la seg reparere, og at materialene kan skilles fra hverandre for ombruk og materialgjenvinning. Utskiftning av slidedeler vil sikre at maskinens levetid optimeres og forlenges.

O6 Krav til kaffemaskiners komponenter i kontakt med næringsmidler

Kravforslaget gjelder for eksisterende, og nyinnkjøp av kaffemaskiner. Under høringsperioden ønsker vi å få tilbakemeldinger på om det lar seg gjøre å stille krav på denne måten. Kan man få dette dokumentert fra produsenter av kaffemaskiner, på kaffemaskiner tjenesten allerede har i sortimentet? Alternativt, burde kravet kun stilles ved nyinnkjøp av kaffemaskiner?

Virksomheten skal sikre at følgende stoffer ikke inngår i kaffemaskiners komponenter i kontakt med næringsmidler:

- Stoffer på kandidatlisten: <http://echa.europa.eu/sv/candidate-list-table>
- Ftalatene di-n-oktylfталat/DNOP (CAS-nr. 117-84-0) og diisoheptylfталat/DIHP (CAS-nr. 41451-28-9).
- Halogenererte organiske forbindelser.
- Antibakterielle emner (inkludert sølvioner, nanosølv, og nanokobber).
- Tinn, kadmium, krom VI og kvikksølv og deres forbindelser.
- Flammehemmere klassifisert med følgende faresetninger: H350, H350i, H340, H360F, H360D, H360Fd, H360Df.
- Hormonforstyrrende stoffer: Stoffer på "Endocrine Disruptor Lists", List I, og List III.

List I: <https://edlists.org/the-ed-lists/list-i-substances-identified-asendocrine-disruptors-by-the-eu>

List III: <https://edlists.org/the-ed-lists/list-iii-substances-identified-asendocrine-disruptors-by-participating-national-authorities>

Inngående stoffer: alle emner i produktet, inklusive tilsatte additiver fra råvarene. Kjente avspaltningsprodukter fra inngående stoffer (for eksempel formaldehyd, arylamin, konserveringsmidler) regnes også som inngående stoffer.

Forurensninger er unntatt fra kravet. Med det menes rester fra produksjonen, inkludert råvareproduksjonen, som finnes i det ferdige produktet med konsentrasjoner ≤ 100 ppm ($\leq 0,1$ vektprosent, ≤ 100 mg/kg) i det ferdige produktet. Eksempler på hva som kan regnes som forurensning er rester fra reagenser inkludert monomerer, katalysatorer, biprodukter, rengjøringsmidler til produksjonsutstyr m.m.

- ☞ Last opp bilaget "Forbudte stoffer i kaffemaskinenes komponenter i kontakt med næringsmidler". Bilaget må være fylt ut av kaffemaskinprodusenten.
- ☞ "Mal til rapportering av info om kaffemaskiner", som lastes ned under krav til "Informasjon om kaffemaskiner " kan benyttes i arbeidet.
- ☞ Last opp rutine for nyinnkjøp av kaffemaskiner, som sikrer at kravet overholdes.

Bakgrunn

Nordisk Miljömärkning vill undvika at Svanenmørkta tjenester erbjuder produkter som innehåller miljø- og hølsofarliga ämnen. I denna produktgrupp är det relevant at ställa krav på at kemiska ämnen med problematiska egenskaper inte får ingå i kaffemaskinens komponenter som är i kontakt med livsmedel.

Kravet gäller samtliga kaffemaskiner som ingår i den Svanenmørkta kaffetjølsten, inklusive urnbryggare og traditionella espressomaskiner. Kravet ställs på alla komponenter i kaffemaskinen som är i kontakt med livsmedel, t.ex. behållare för kaffeböner/kaffe, malskivor/kvarn, vattentank samt rör, slangar og eventuella kopplingar i maskinen därigenom vattnet eller kaffevatten flödar. En kaffemaskin måste uppfylla förordningen 1935/2004 för material i kontakt med livsmedel. Materialspecifika förordningar för en kaffemaskin finns endast för plast (10/2011/EU). Motsvarande europeisk förordning för metaller og legeringar, eller gummi som är i kontakt med livsmedel, finns inte ännu. Metaller og legeringar används i material i kaffemaskinerna som är i kontakt med livsmedel og är därför en möjlig föroreningskälla för den dryck som produceras. Migration av ämnen får inte ske i mängder som äventyrar människors hälsa.

Som ingående ämne räknas alla ämnen i produkten, om inte annat anges, även tillsatta additiver i råvarorna (t.ex. konserveringsmedel og stabilisatorer), dock inte föroreningar från produktionen, inklusive råvaruproduktionen. Som föroreningar räknas rester från produktionen inklusive råvaruproduktionen, vilka ingår i den färdiga produkten i koncentrationer under 100 ppm (0,0100 viktprocent, 100 mg/kg), men inte ämnen som tillsatts en råvara eller produkt medvetet og med ett syfte oavsett mängd. Föroreningar på råvarunivå i koncentrationer över 1,0 % i råvaran räknas som ingående ämnen. Även kända avspaltningsämnen/produkter från ingående ämnen räknas som ingående ämnen. Intyg om ingående ämnen görs av producenten utifrån den kunskap som finns vid den angivna tidpunkten baserat på information från råvaruproducenter/-leverantörer, recepten og tillgänglig kunskap om den kemiska produkten. Med förbehåll för utveckling og ny kunskap. Skulle sådan ny kunskap uppstå är undertecknaren skyldig at lämna in ett uppdaterat intyg till Nordisk Miljömärkning.

Anibakterielle emner kan inneholde nanomaterialer. Dette tillates ikke.

Definitionen av nanomaterial/-partiklar følger EU-kommissionens rekommendation om definitionen av nanomaterial (2022/C 229/01):

”nanomaterial: ett naturligt, oavsiktligt framställt eller avsiktligt tillverkat material bestående av fasta partiklar som förekommer som enda beståndsdel eller som identifiserbara partiklar i aggregat eller agglomerat og där minst 50 % av dessa partiklar i den antalsbaserade storleksfordelingen oppfyller minst ett av følgende villkor:

- a) Partiklarna har en eller flere yttre dimensioner i storleksintervallet 1–100 nm.
- b) Partiklarna har avlång form, t.ex. stavar, fibrer eller rør, där två yttre dimensioner är mindre än 1 nm og den andra dimensionen är større än 100 nm.

c) Partiklarna har tallriksliknande form, där en yttre dimension är mindre än 1 nm och de andra dimensionerna är större än 100 nm.”

07 Kaffemaskinens vannkvalitet

Kravforslaget gjelder for eksisterende og nyinnkjøp av kaffemaskiner. Under høringsperioden ønsker vi å få tilbakemeldinger på om det lar seg gjøre å stille krav på denne måten. Kan man få dette dokumentert fra produsenter av kaffemaskiner, på kaffemaskiner tjenesten allerede har i sortimentet? Alternativt, burde kravet kun stilles ved nyinnkjøp av kaffemaskiner?

Kaffemaskinene skal ikke tilføre mer enn 0.005 mg bly/kg vann. Forskjellen måles mellom inn- og utgående vann fra kaffemaskinene i henhold til standarden EN 16889.

Virksomheten skal ha rutiner som sikrer at kravet overholdes ved nyinnkjøp av kaffemaskiner.

Risiko for tilførsel av bly i vann er gjeldende for kaffemaskiner med messing- eller andre komponenter med bly som er i kontakt med inn- og utgående vann.

☞ Last opp dokumentasjon fra kaffemaskinprodusent på at kravet oppfylles. Det vil si testrapport fra kaffemaskinprodusent iht. EN 16889 eller dokumentasjon på at kaffemaskinen ikke inneholder messing- eller andre komponenter med bly.

☞ Last opp rutine for nyinnkjøp av kaffemaskiner, som sikrer at kravet overholdes.

Bakgrunn

Kravet gjelder samtlige kaffemaskiner som ingår i den Svanenmerkta kaffetjänsten och som har blyhaltiga komponenter i kontakt med livsmedel. Kravet gäller även för urnbryggare och traditionella espressomaskiner.

Konsumenter utsätts för bly genom mat, vatten, luft, jord och damm. Den huvudsakliga källan till exponering är via maten. Bly ackumuleras i kroppen, i huvudsak i skelettet, och påverkar nervsystemet. Bly är dessutom giftigt för vattenlevande- och jordorganismer. Även små mängder av bly är hälsoskadliga. I dricksvatten finns således alltid en bakgrundskoncentration av bly.

Det kan i kaffemaskinen finnas mässingkomponenter, som t.ex. kopplingar mot vattenledningsnätet. Bly tillsätts i mässing för att öka skärbarheten av mässingen och öka dess korrosionsmotstånd. Dessa legeringar kan innehålla olika innehåll av bly från 0,8% till 3,5%^{22, 23}. Det pågår också ett utvecklingsarbete i bl.a. armaturindustrin där blyfria mässingsalternativ tas fram. I ogynnsamma förhållanden kan stillastående vatten i kontakt med mässingskomponenter leda till en migration av bly till vattnet.

Om kaffemaskinen har blyhaltiga komponenter i kontakt med livsmedel, ställs det krav på att maskinen inte skall ge ifrån sig mer än 0,005 mg bly/kg vatten för att minimera risken för oacceptabla höga koncentrationer av bly i det utgående vattnet från maskinen. Dricksvattengränsvärdet för bly är rekommenderat enligt WHO till 10 mikrogram/kg vatten och detta gränsvärde anses som lämpligt både

²² Mikael Hansson, forsknings- & utvecklingschef, Ostnor (2015-02-19)

²³ Copper Development Association Inc., Leaded Brasses (2015-02-19)

http://www.copper.org/resources/properties/microstructure/lead_brasses.html

før konsumtion i det europeiske drickvattensdirektivet (DWD, 98/83/EC) samt som rekommenderat specifik utsläppsgränsvärde för bly i kontakt med livsmedel enligt European Directorate for the Quality of Medicines & HealthCare of the Council of Europe (EDQM).

Gränsvärdet skall säkerställas genom att kaffemaskinen testas gentemot den europeiska standarden EN 16889 - "Food hygiene - Production and dispense of hot beverages from hot beverage appliances - Hygiene requirements, migration test", vilket är den mest relevanta standarden för nytillverkade maskiner.

6 Gjenbruk

O8 Gjenbruk av maskindeler

Ved avskaffelse av kaffemaskiner skal virksomheten ha rutiner som sikrer at maskindeler som fortsatt kan benyttes tas vare på til gjenbruk.

☞ Bekrefter virksomheten å ha rutiner for at maskindeler tas vare på til gjenbruk? Ja/Nei

☞ Beskriv hvordan kravet overholdes.

Alternativt

☞ Last opp rutine/rutiner for gjenbruk av maskindeler.

O9 Gjenbruk av kaffemaskiner

Virksomheten skal ha rutiner for gjenbruk av brukte kaffemaskiner.

Rutinene skal sikre at brukte kaffemaskiner tilbys kundene, så lenge maskinene er i god stand og det er potensiale for salg/utleie. Det skal tilbys samme serviceavtale, som ved valg av nyinnkjøpte kaffemaskiner, og det skal ikke være en maks grense for hvor mange ganger en kaffemaskin skal kunne gjenbrukes.

☞ Bekrefter virksomheten å ha rutiner for gjenbruk av kaffemaskiner som overholder kravet? Ja/Nei

☞ Beskriv hvordan kravet overholdes.

Alternativt

☞ Last opp rutiner for gjenbruk av kaffemaskiner.

O10 Markedsføring av gjenbrukte kaffemaskiner

Virksomheten skal ha en tydelig markedsføring av tilbudet av gjenbrukte kaffemaskiner.

☞ Link til hjemmesiden som viser tydelig markedsføring i henhold til kravet.

Alternativt

☞ Beskrivelse av hvordan kravet oppfylles.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking ønsker å fremme gjenbruk. I et sirkulært perspektiv er det viktig at kaffemaskinene er designet på en sånn måte at det er mulighet for

gjenbruk og utskifting av deler, og sortering for gjenvinning av de ulike komponentene ved end-of-life.

For å optimere kaffemaskinenes levetid, er det viktig at maskinene repareres og at deler kan erstattes. En økning i levetid har direkte positive påvirkninger på miljøbelastningen, og sparer samfunnet for miljøbelastningene relatert til produksjon av nye kaffemaskiner. Maskiner som ikke lenger kan benyttes av ulike årsaker, kan demonteres og delene kan tas vare på.

En leieavtale av en kaffemaskin kan gjerne gå over flere år. Når leieavtalen er utgått, kan det være kunder som ønsker å skifte kaffemaskin, selv om maskinen fungerer. Å sikre muligheter for gjenbruk av disse brukte maskinene vil bidra til reduksjon av miljøbelastningen. Dette er maskiner som fortsatt kan tilbys kunder, gjerne til en redusert pris, sammenlignet med nye maskiner. Nordisk Miljømerking krever derfor at gjenbruk av maskiner skal kommuniseres ut til kunder, slik at de aktivt kan ta bærekraftige valg når det kommer til gjenbruk av kaffemaskiner.

7 Transport

O11 Informasjon om virksomhetens kjøretøy

Oversikt over samtlige kjøretøy med informasjon om registreringsnummer, euronorm, informasjon om drivstoff, for eksempel elektrisitet, biogass, hydrogen, bensin, diesel eller er hybrid.

🏠 Last ned Nordisk Miljømerkings "Mal til rapportering av virksomhetens kjøretøy", som kan benyttes i arbeidet.

🏠 Last opp oversikt som viser samtlige kjøretøy med informasjon i henhold til kravet.

Bakgrunn

Ved å etablere en oversikt over virksomhetens kjøretøy, vil virksomheten få et overblikk over hvilke typer drivstoff som benyttes, og man kan rangere kjøretøyene fra gode til mindre gode. Kjøretøy som oppfyller eldre euronorm standarder bør fases ut, når det er tid for utskiftning og overgang til nye.

O12 Nyinnkjøp av kjøretøy

Virksomheten skal ha rutiner som sikrer at nye innkjøpte og leasede kjøretøy enten skal drives med elektrisitet, biogass, hydrogen, eller tilfredsstillende seneste gjeldende euronorm på innkjøpstidspunktet.

Kravet omfatter søkerens egne og leasede kjøretøy som blir brukt til kjøring i tjeneste, for eksempel ved kundebesøk, service og leveranse av råvarer.

Nyproduserte kjøretøy vil alltid leve opp til seneste gjeldende euronorm. Pr. 2023 er seneste euronorm Euro 6. Euro 7 antas å bli implementert i 2025.

Elektriske kjøretøy omfattes ikke av euronorm / euroklassesystemet.

🔗 Bekrefter virksomheten at nye innkjøpte og leasede kjøretøy oppfyller kravet?
Ja/Nei

🏠 Last opp rutine for nyinnkjøp av kjøretøy som sikrer at nye innkjøpte og leasede kjøretøy enten skal drives med elektrisitet, biogass, hydrogen, eller tilfredsstillende senest gjeldende euronorm/euroklasse.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking stiller krav til nyinnkjøp og leasing av kjøretøy. Ved å kreve at virksomheten ved innkjøp og leasing av kjøretøy enten skal etterleve seneste gjeldende Euronorm/euroklasse, eller være drevet med elektrisitet, biogass eller hydrogen, stiller man relevante miljøkrav til kjøretøyene. Euronorm/euroklasse er et europeisk klassesystem som angir høyeste tillatte utslipp av en rekke ulike luftforurensninger for biler, lastebiler og busser. Dette sammen med krav til opplæring i miljøtilpasset kjøring, vil sikre at virksomhetens miljøbelastning fra transport blir redusert.

Utviklingen mot elektrisk drevne kjøretøy går raskt for personbiler og lette lastebiler. Tyngre lastebiler er ikke like lett å elektrifisere, og krever foreløpig andre løsninger. Lademulighetene for elektriske biler er gode i sentrumsnære områder, men utfordrende i enkelte distrikter og deler av Norden. Dette er grunnen til at vi ikke stiller et 100 % krav til elektrisk drevne kjøretøy.

O13 Optimering av transport

Virksomheten skal ha rutiner for optimering av transport med mål om å redusere antall kjørte kilometer.

Rutinene skal som minimum inneholde beskrivelse av hvordan virksomheten optimaliserer sine ruter ved god planlegging av service og kundeoppfølging.

🏠 Last opp rutiner for optimering av transport.

Bakgrunn

Vid en optimering av transport och god ruttplanering utförs transportererna mer resurseffektivt eftersom körsträckan optimeras, antalet fordon som används kan minska, antal stopp per körtur ökar och fyllnadsgraden ökar. För företag med en stor andel fasta rutter kan ruttoptimering planeras. Företag med varierande körningar behöver däremot optimera under dagen.

Företag som har ett digitalt planeringssystem kan spara mycket genom att använda detta för att optimera transporter och planera rutter.

O14 Opplæring i miljøtilpasset og økonomisk kjøring

Alle ansatte, som benytter virksomhetens kjøretøy, skal gjennomgå en opplæring i miljøtilpasset og økonomisk kjøring (Eco-driving).

Opplæringen skal skje senest tre måneder etter lisensiering.

Nyansatte skal få opplæring innen tre måneder.

Teorien bak miljøtilpasset og økonomisk kjøring skal deretter repeteres årlig.

Opplæring i miljøtilpasset og økonomisk kjøring (Eco-driving) kan gjennomføres som et kurs via autoriserte kjøreskoler eller tilsvarende. Alternativt kan en internopplæring gjennomføres via en kurset medarbeider.

Miljøtilpasset og økonomisk kjøring er en del av den grunnleggende kjøreopplæringen i Sverige, og alle svenske virksomheter oppfyller derfor krav til opplæring. Krav gjeldende årlig gjennomgang og orientering er likevel relevant.

🗨 Har alle ansatte som benytter virksomhetens kjøretøy gjennomgått opplæring i miljøtilpasset og økonomisk kjøring? Ja/Nei

🗨 Bekrefter virksomheten at nyansatte mottar opplæring i miljøtilpasset og økonomisk kjøring innen tre måneder? Ja/Nei

☞ Bekrefter virksomheten at alle ansatte årlig repeterer teorien bak miljøtilpasset og økonomisk kjøring? Ja/Nei

☞ Beskrivelse av hvilken opplæring ansatte får og hvordan opplæringen gjennomføres.

Alternativt

☞ Last opp rutiner, sjekklister eller tilsvarende, som viser opplæring av ansatte.

Bakgrunn

"Eco-driving" er et begrep som blir benyttet om miljøtilpasset og økonomisk kjøring. Opplæring i miljøtilpasset og økonomisk kjøring vil medføre reduksjon i drivstoffbruk og CO₂-utslipp, i tillegg til fokus på økt trafikksikkerhet. Ved kursing er gjennomsnittlig drivstoffbesparelse erfaringsmessig på 16-20 %²⁴, noe som bidrar til mindre miljøavtrykk og reduserte kostnader. Kurs baserer seg ofte på en kombinasjon av teori og praktisk kjøring. Nordisk Miljømerking krever derfor at virksomhetens ansatte får opplæring, samt at de årlig repeterer teorien for miljøtilpasset og økonomisk kjøring.

8 Kjemikalier

O15 Informasjon om kjemikalier

Oversikt over samtlige kjemikalier som er aktuelle å benytte til rengjøring av kaffetjenestens kaffemaskiner. Angi kjemikalienes navn, leverandør og rengjøringsfunksjon.

☞ Last ned Nordisk Miljømerkings "Mal til rapportering av kjemikalier", som kan benyttes i arbeidet.

☞ Last opp oversikt over samtlige kjemikalier som skal benyttes. Legg inn navn, leverandør og rengjøringsfunksjon. "Mal til rapportering av kjemikalier" kan benyttes.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking ønsker en totaloversikt over alle kjemikaliene som benyttes til rengjøring av kaffetjenestens kaffemaskiner. Kjemikalienes navn, leverandør og rengjøringsfunksjon skal fremkomme. Samtlige kjemikalier som benyttes skal oppfylle krav til klassifisering.

O16 Sikkerhetsdatablader og brukerinformatjon

Sikkerhetsdatablader i henhold til gjeldende europeisk lovgivning (Annex II to REACH Regulation, 1907/2006/EC) og brukerinformatjon skal tilgjengeliggjøres for kaffetjenestens kunder, enten elektronisk eller i papirform.

☞ Bekrefter virksomheten at sikkerhetsdatablader og brukerinformatjon er tilgjengelig for kundene? Ja/Nei

Bakgrunn

Det er viktig at sikkerheten til de ansatte som skal benytte kjemikaliene tas på alvor, og det stilles derfor krav til at sikkerhetsdatablader og brukerinformatjon

²⁴ NAF, HMS i trafikken: <https://www.naf.no/tjenester/trafikksikkerhet-for-bedrifter/trafikksikkerhet/hms-i-trafikken/>

skal være tilgjengelig for kaffetjenestens kunder. Med brukerinformasjon menes informasjon om hvordan produktet skal benyttes og om eventuelle hensyn må tas i forbindelse med bruk, som for eksempel om det må benyttes hansker eller annet verneutstyr i forbindelse med bruk av produktet og hva som eventuelt er korrekte førstehjelpstiltak.

O17 Klassifisering av kaffemaskinenes rengjøringsprodukter

Ingen av rengjøringsproduktene som benyttes til rengjøring av kaffemaskiner skal være klassifisert i henhold til tabellen under.

Ikke tillatt klassifisering av øvrige kjemikalier

CLP-forordning 1272/2008		
Fareklasse	Farekategori	Farekode
Farlig for vannmiljøet	Akutt kategori 1 Kronisk kategori 1-4	H400, H410, H411, H412, H413
Akutt giftighet	Kategori 1-4	H300, H310, H330, H301, H311, H331, H302, H312, H332
Spesifikk målorgantoksisitet med enkelt eller gjentatt eksponering	STOT SE kategori 1-2	H370, H371, H372, H373
Aspirasjonsfare	Kategori 1	H304
Sensibiliserende ved innånding eller hudkontakt	Kategori 1/1A/1B	H334, H317 eller merket med EUH 208: «Inneholder (navnet på det sensibiliserende stoffet). Kan forårsake allergisk reaksjon.»
Kreftfremkallende egenskaper	Kategori 1A/1B/2	H350, H351
Kjønnscelemutagenitet	Kategori 1A/1B/2	H340, H341
Reproduksjonstoksisitet	Kategori 1A/1B/2/Lact.	H360, H361, H362

Vær oppmerksom på at det er produsenten som er ansvarlig for korrekt klassifisering.

- 🏠 Last opp sikkerhetsdatablad i henhold til gjeldende europeisk lovgivning (Annex II to REACH Regulation, 1907/2006/EC) for hvert rengjøringsprodukt som benyttes.

Bakgrunn

Samtlige kjemikalier kaffetjenesten tilbyr sine kunder til rengjøring av kaffemaskiner, skal oppfylle krav til fareklassifisering. Kravet er satt på bakgrunn av Nordisk Miljømerkings mål om å redusere økotoksiske stoffer i vannmiljøet samt av hensyn til arbeidsmiljøet til de som benytter produktene.

9 Kundens miljørutiner

O18 Energisparefunksjon

Energisparefunksjon skal aktiveres for samtlige kaffemaskiner som installeres.

- ☞ Bekrefter virksomheten at energisparefunksjonen aktiveres ved installasjon hos samtlige kunder? Ja/Nei

Bakgrunn

Automatiske kaffemaskiner kommer ofte med en energisparefunksjon. Denne funksjonen må aktiveres ved installasjon av kaffemaskinen, og er ikke noe som slås på av seg selv. Nordisk Miljømerking krever derfor at Svanemerkede kaffetjenester skal sikre at energisparefunksjonen aktiveres ved installasjon.

O19 Kundens instruksjoner

Det skal finnes tydelige arbeidsinstruksjoner skriftlige eller digitale, som beskriver hva kunden er ansvarlig for gjeldende:

- Rengjøring og vedlikehold
 - Beskrivelse
 - Frekvens
 - Hvilke rengjøringsprodukter som skal benyttes
- Påfylling av råvarer
- Avfallshåndtering

- ☞ Bekrefter virksomheten at det finnes tydelige arbeidsinstruksjoner i henhold til kravet ovenfor? Ja/Nei

- 🏠 Last opp et eksempel på arbeidsinstruksjon som viser at kravet oppfylles.

Alternativt

- ☞ Link til et eksempel på digital arbeidsinstruksjon.

Bakgrunn

För att kaffemaskinen ska ha en god funktion är det viktigt att den underhålls och servas regelbundet av personal på plats som fått tydliga arbetsinstruktioner. En dåligt underhållen kaffemaskin kan få en högre energianvändning och producera kaffe och drycker som inte smakar bra. Rengörs inte kaffemaskinen regelbundet kan det uppstå hygienska problem då maskinen hanterar livsmedel. Skriftliga arbetsinstruktioner till kunden för rengöring/service av kaffemaskinen ska därför finnas tillgängliga.

O20 Avfallshåndtering

Virksomheten skal oppfordre til gjenvinning av kaffetjenestens leverte produkter og emballasje ved å informere sine kunder om korrekt avfallshåndtering.

Kommunikasjon om avfallshåndtering skal minimum inneholde informasjon om:

- Kaffegrut skal sorteres som organisk avfall/matavfall, som igjen bør gå til biologisk behandling.
- Emballasjematerialer, som for eksempel plast og papp bør kildesorteres.
- Engangsartikler bør kildesorteres etter henvisning på artiklene.
- Det skal oppfordres til kildesortering om virksomheten ikke har et etablert system.

- ☞ Oppfordres kunder til korrekt avfallshåndtering av kaffetjenestens leverte produkter og emballasje i henhold til kravet? Ja/Nei

🔗 Beskriv hvordan kravet oppfylles.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking ønsker å stimulere til at avfallet som oppstår sorteres korrekt, for å sikre høyest mulig grad av materialgjenvinning. Kaffetjenesten kan informere og påvirke sine kunder til korrekt avfallshåndtering av avfallet som genereres fra produktene som leveres. Produksjon av kaffe genererer enorme mengder avfall. Det går med ca. 4000 – 5000 kaffebær til en kilo ferdig brent malt kaffe²⁵, og alt fruktkjøtt rundt kaffebønnen blir til avfall. Dette er ikke noe tjenesten selv kan forhindre. Derimot kan tjenesten oppfordre til korrekt håndtering av det avfallet som oppstår ute hos kunden, slik at man kan bidra positivt ved å motivere til gjenvinning i siste ledd for avfallet kunden har styrbarhet over.

Det er ulikt i Norden for hvordan avfallet sorteres, og hvilke fraksjoner som materialgjenvinnes, og om matavfall går til biologisk behandling. Det kan også være ulikt fra kommune/distrikt innad i landene. Eksempelvis vil det i fra 2023 komme krav fra norske myndigheter om at mat- og plastavfall skal sorteres og håndteres.²⁶

Det er en forutsetning at de kommunale avfallssystemene gir mulighet til gjenvinning via kildesortering. Gjør de ikke det, har ikke kaffetjenesten styrbarhet over kundens avfallshåndtering. Likevel er det positivt å oppfordres til kildesortering om virksomheten ikke har et etablert system.

O21 Engangsartikler

Virksomheten skal forebygge unødvendig bruk av engangsartikler ved å informere kunden om alternativer. Informasjonen skal:

- Fremme bruk av flergangskopper og forebygge unødvendig bruk av engangskopper
- Forebygge unødvendig bruk av lokk til engangskopper

🔗 Bekrefter virksomheten at informasjon om forebygging og unødvendig bruk av engangsartikler gis til kunden? Ja/Nei

🏠 Last opp informasjon i henhold til kravet.

Bakgrunn

Målet med kravet er å redusere unødvendig forbruk av engangsartikler, som kun benyttes i noen få minutter. Nordisk Miljømerking mener det er unødvendig bruk av ressurser, og at engangskopper enkelt kan erstattes med flergangskopper, som porselen på arbeidsplasser, hotell og lignende. Det er likevel forståelse for at enkelte virksomheter ikke har mulighet til vask av kopper. Det stilles derfor ikke et forbudskrav til salg av engangsartikler. Men et krav om at kaffetjenesten skal informere kunden for å forebygge unødvendig bruk av engangsartikler.

²⁵ Norsk Kaffeinformasjon, Kaffeplanten: <https://kaffe.no/kaffeplanten/>

²⁶ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/fagmeldinger/2022/juni-2022/nye-krav-til-kjeldesortering-og-materialgjenvinning/> (12.12.2022)

10 Innkjøp av miljømerkede varer og tjenester

P4 Poeng for innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester

Virksomheten får poeng for innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester, relevant for kaffetjenesten. For å være poenggivende skal 100 % av hver kategori være miljømerket med mindre annet er spesifisert. Maksimalt 3 poeng kan oppnås i dette kravet.

Med miljømerket menes her merket med Svanemerket eller EU Ecolabel.

Er virksomhetens innkjøp av produkter eller tjenester listet under miljømerket?

Miljømerkede produkter og tjenester	Poeng	Svaralternativ
Svanemerket bilvask til 50 % av virksomhetens biler	2 poeng	Ja/Nei
Svanemerket drivstoff til 50 % av virksomhetens biler	1 poeng	Ja/Nei
Miljømerkede engangskopper som selges av virksomheten	1 poeng	Ja/Nei
Miljømerkede arbeidsklær	1 poeng	Ja/Nei
Miljømerkede kontormøbler, en kategori	1 poeng (maks 1 kategori)	Ja/Nei

 Last opp relevant dokumentasjon som viser innkjøp, leverandør og lisensnummer.

 Kontrolleres på kontrollbesøk.

Bakgrunn

Miljømerkede produkter og tjenester oppfyller strenge miljøkrav og har tatt et helhetsgrep om miljøarbeidet sitt. Det betyr at de er blant de miljømessig beste innenfor sin kategori eller bransje. Nordisk Miljømerking premierer derfor bruk av miljømerkede varer og tjenester relevant for kaffetjenesten. For å være poenggivende, må 100 % av det totale innkjøpet av det aktuelle produktet eller tjenesten være miljømerket med mindre annet er spesifisert. Eksempelvis gis det poeng om 100 % av alle engangskopper som selges av virksomheten er miljømerket, poeng hvis tjenesten benytter Svanemerkede bilvaskehaller til 50 % av sine kjøretøy, samt at det også gis poeng om 100 % av en kategori av møbler er miljømerket, som for eksempel kontorstoler.

11 Miljøledelse

O22 Ansvarlig person

Virksomheten skal ha en person som er hovedansvarlig for søknadsprosessen, samt årlig oppfølging av lisensen, som sikrer at virksomheten oppfyller Nordisk Miljømerkings krav i lisensperiodens gyldighetstid.

Virksomheten skal informere Nordisk Miljømerking dersom ansvarlig person byttes ut.

 Oppgi følgende informasjon på ansvarlig person: navn, e-post og stillingstittel.

Bakgrunn

En ansvarlig person skal påse at Nordisk Miljømerkings krav oppfylles i hele lisensens gyldighetstid og at de årlige oppfølgingene og rapporteringene

gjennomføres. Virksomheten kan bestå av flere avdelinger, men skal i utgangspunktet ha utpekt én ansvarlig person for lisensen og kontakt med Nordisk Miljømerking. Virksomheten kan internt fordele ansvar til ulike avdelinger og flere personer.

O23 Kommunikasjon med personalet

Alle ansatte som deltar i den daglige driften av virksomheten skal gjennomføre en grunnleggende opplæring gjeldende virksomhetens miljøarbeid.

Opplæringen skal inneholde:

- Informasjon om virksomhetens miljøarbeid og hva det vil si at virksomheten er Svanemerket
- Kommunikasjon om miljøarbeidet, som kan benyttes i dialog med kunder
- Kaffens miljøpåvirkning
- Hva de ansatte kan og skal bidra med i miljøarbeidet

Opplæringen skal skje senest to måneder etter å ha oppnådd sertifikat/lisens for Svanemerket. Alle ansatte skal deretter årlig gjennomgå repetisjon/oppdatering av den grunnleggende opplæringen. Nyansatte skal få nødvendig opplæring innen to måneder.

- ☞ Last ned Nordisk Miljømerkings opplæringsmateriell, som kan benyttes til opplæring.
- ☞ Last opp virksomhetens grunnleggende opplæring, eller beskrivelse av hvordan ansatte læres opp, i henhold til kravet.
- ☞ Bekrefter virksomheten at ansatte mottar opplæring to måneder etter lisensiering? Ja/Nei
- ☞ Bekrefter virksomheten at nyansatte mottar opplæring innen to måneder? Ja/Nei
- ☞ Bekrefter virksomheten at ansatte mottar årlig repetisjon/oppdatering av den grunnleggende opplæringen? Ja/Nei
- 🔗 Kontrolleres på kontrollbesøk.

Bakgrunn

Kunnskap om virksomhetens miljøarbeid og hva det vil si å være Svanemerket er viktig for at de ansatte skal ha en felles forståelse av miljøarbeidet. Med riktig opplæring vil ansatte kunne benytte informasjon om virksomhetens miljøarbeid i sin kommunikasjon, noe som kan være et stort konkurransefortrinn i dialog med potensielle og eksisterende kunder.

O24 Årlig oppfølging

Virksomheten skal sikre at Nordisk Miljømerkings krav oppfylles gjennom hele lisensperioden. Ved endringer og nyinnkjøp skal virksomheten sende inn og oppdatere opplysninger om:

- Sertifiserte råvarer

- Kaffemaskiner
- Kjøretøy

Virksomheten skal årlig gjennomgå og dokumentere opplysninger i henhold til kravet. Oppfølgingen fra Nordisk Miljømerking kan enten omfatte en gjennomgang av samtlige opplysninger, eller kun utvalgte. Informasjon om eventuell oppfølging og tidsfrist for innrapportering gis på forhånd.

Bekrefter virksomheten at det gjennomføres årlig gjennomgang av lisensen?
Ja/Nei

Bakgrunn

Virksomheten skal løpende sikre at kravene i kriteriene oppfylles under lisensens gyldighetstid. En gang i året skal det gjøres en intern oppfølging og rapportering til Nordisk Miljømerking. Nordisk Miljømerking kan enten gjennomføre en gjennomgang av samtlige opplysninger som rapporteres inn, eller kun utvalgte. Dette tas det en beslutning på fra år til år. Det informeres om kontroll og tidsfrist for innlevering av informasjon i god tid i forveien av en årlig oppfølging. Informasjon om årlig oppfølging gis som regel før årsskiftet, med tidsfrist i løpet av våren påfølgende år.

Årlig oppfølging skal sikre at kravene kontinuerlig opprettholdes. Det er alltid den siste versjonen av rapporterte data, som ligger til grunn for at lisensen oppfylles. Om den årlige rapporteringen avdekker avvik eller forandringer som fører til at krav ikke lenger opprettholdes, skal dette informeres til Nordisk Miljømerking. I samarbeid forsøker vi å finne en løsning.

O25 Reklamasjon

Lisensinnehaveren skal garantere at kvaliteten på tjenesten ikke forringes under lisensens gyldighetstid. Derfor skal lisensinnehaver føre et arkiv over reklamasjoner.

Last opp rutine for håndtering og arkivering av reklamasjoner.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking krever at virksomheten har et system for håndtering av reklamasjoner. For å dokumentere dette, skal rutinen som beskriver håndteringen sendes inn. Rutinen skal være datert og signert, og vil normalt være en del av virksomhetens kvalitetsledelsessystem. Dersom virksomheten ikke har en rutine for håndtering av reklamasjoner, er det mulig å sende inn en beskrivelse av hvordan virksomheten håndterer dette. Nordisk Miljømerking kontrollerer ved besøk på stedet at håndteringen av reklamasjoner er implementert i virksomheten som beskrevet. Arkivet over reklamasjoner kan også bli sjekket under besøket.

12 Poengsammenstilling

O26 Obligatorisk krav til oppnådde poeng

Kaffetjenesten skal oppnå minimum 4 poeng.

Poengsammenstilling

Poengkrav	Antall oppnådde poeng	Maksimalt antall poeng
P1 Poeng for økologisk kaffe		6 poeng
P2 Poeng for økologisk te, kakao, sukker og melk		3 poeng
P3 Poeng for skogslandbruk		2 poeng
P4 Poeng for innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester		3 poeng
Sum		14 poeng

Oppsummering av poeng.

13 Endringer sammenlignet med tidligere versjon

Største endringer

Med bakgrunn i oppdatert RPS, er de største endringene som foreslås i høringsforslaget følgende:

- Endring av produktgruppedefinisjonen, hele tjenesten må oppfylle kravene.
- Innledende krav om informasjon om virksomheten.
- Innføring av kapitlet ”miljøledelse”.
- Forslag om 100 % sertifiserte råvarer til drikke, hvor ”sertifisert” inkluderer alle Nordisk Miljømerkings godkjente sertifiseringsordninger.
- Innføring av motiverende poengkrav for innkjøp av økologisk kaffe, te, kakao, sukker og melk.
- Innføring av motiverende poengkrav for kaffe dyrket i skogslandbruk.
- Tilpassede energikrav som sikrer at hele tjenesten kan bli Svanemerket, inkludert strenge grenseverdier for nyinnkjøp.
- Innføring av sirkulære krav med fokus på gjenbruk.
- Oppdaterte krav til transport, med inspirasjon fra kriteriene til rengjøringstjenester og e-handelstransport.
- Oppdaterte kjemikaliekrav.
- Krav for forebygging av bruk av engangsartikler.
- Innføring av motiverende poengkrav for innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester.